

Dikningsföretagen i 1918 års vattenlag – sammanfattning av reglerna

**Sammanställt av Lantbruksstyrelsen
1981**

PM Angående ett dikningsföretags organisation och funktion		
<p>Enligt bestämmelserna i vattenlagen skall vid företag, där deltagarna är fler än två, företagets angelägenheter handhas av styrelse, bestående av en eller flera ledamöter, av vilka en skall vara ordförande och verkställande ledamot.</p>	VL 7: 61-65	Styrelse
<p>Val av styrelse äger rum vid allmänt sammanträde med deltagare i företaget; i kallelsen till sammanträdet skall anges att sådant val skall äga rum.</p>		
<p>Enligt bestämmelserna i vattenlagen skall anmälan om styrelseval göras hos vederbörande länsstyrelse.</p>		
<p>Det står ett företags deltagare fritt att antaga stadgar innehållande mera detaljerade bestämmelser rörande handhavandet av företagets angelägenheter. Stadgarna får icke innehålla bestämmelser, som strider mot vattenlagen eller annan lag. Dylikt stadgar är ej heller gällande med mindre desamma granskats och godkänts av vederbörande länsstyrelse.</p>	3:13	
<p>Styrelsen äger handla å deltagarnas vägnar och företräda dem inför domstolar och andra myndigheter.</p>	3:18	
<p>Styrelsen åligger: <u>att</u> ombesörja företagets utförande, om någon av sökandena påyrkar detta; <u>att</u> antingen själv leda eller ock med annan ingå avtal om utförande av arbete, som enligt fastställd plan skall verkställas; <u>att</u> till grund för avtal infordra anbud, varvid om möjligt anbud bör infordras från minst tre entreprenörer; <u>att</u> om annat förfaringssätt för ingående av avtal om utförandet skall tillämpas, dessförinnan inhämta deltagarnas medgivande härtill vid allmänt sammanträde; <u>att</u> kontrollera entreprenörens arbete – i den mån så finnes erforderligt med biträde av sakkunnig person; <u>att</u> tillse att i företaget ingående diken och rörledningar alltid hålles i funktionsdugligt skick samt ombesörja rensnings- och underhållsarbeten; <u>att</u> i mån av behov verkställa utdebitering på sätt närmare stadgas i vattenlagen; <u>att</u> över inkomster och utgifter föra fullständiga och med verifikationer försedda räkenskaper, vilka skall avslutas per kalenderår och därefter framläggas för delägarnas hörande och godkännande vid allmänt sammanträde;</p>	3:20	
<p>Anm. Denna PM avser dikningsföretag, som tillkommit i samband med laga syneförrättning och är även tillämplig beträffande invallnings- och vattenavledningsföretag. I kolumn med beteckning VL har införts hänvisningar till motsvarande bestämmelser i vattenlagen. -0:0 motsv. kap: §.</p>		

<p><u>att</u> för sistnämnda ändamål och då så eljest kan finnas nödigt kalla delägarna till sammanträde i den ordning, som föreskrives i vattenlagen;</p> <p><u>att</u> vid alla sammanträden föra protokoll, vilket skall vara för delägarna tillgängligt senast 14 dagar efter sammanträdet;</p> <p><u>att</u> i övrigt vidtaga alla de åtgärder, som kan finnas nödiga för företagets ändamålsenliga utförande och underhåll samt därvid beakta och följa de bestämmelser, som anges i vattenlagen.</p>	3:22	
<p>Därest företaget ej blir fullbordat inom tid, som föreskrivits i synemännens utlåtande eller av vattendomstol, åligger det arbetsstyrelsen att i god tid före nämnda tids utgång hos vederbörande vattendomstol ansöka om anstånd med företagets utförande.</p>	7:58	
<p>Beträffande ändring av visst arbete, som i utlåtandet eller beslut rörande företaget föreskrivits, hänvisas till bestämmelserna i vattenlagen. Vederbörande förrättningsman bör rådfrågas om det lämpligaste förfaringssättet.</p>	7:59	
<p>Styrelsens befattning med företagets angelägenheter upphör ej med företagets utförande. Framförallt åvilar styrelsen tillse att företaget vidmakthålles och att härför erforderliga underhållsarbeten utföres.</p>		
<p>Yrkar någon av delägarna på rensning av i företaget ingående avlopp, bör styrelsen, om den anser åtgärden tveksam, genom t.ex. lantbruksnämnden låta undersöka det eventuella behovet därav.</p>		
<p>Beträffande påföljd av försummelse av underhållsskyldighet finns stadgat i vattenlagen.</p>	13:16 13:17	
<p>Styrelseledamöter, som genom att överskrida dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndar företagets deltagare skada, svarar för skadan en för alla och alla för en.</p>		
<p>Rätten att handha med företaget förenade angelägenheter utövas å sammanträde med deltagarna. Ordinarie sammanträde bör i regel hållas en gång årligen, varvid föregående års räkenskaper framlägges för granskning, val eller komplettering av styrelse förrättas etc.</p>	7: 64-65	Sammanträde med delägarna
<p>Styrelsen äger, när den finner lämpligt, utlysa extra sammanträde. Sådant sammanträde är styrelsen skyldig utlysa om minst en femtedel av företagets deltagare så påfordrar.</p>	3:24	
<p>Sammanträde utlyses, om icke annat föreskrivits i särskilda stadgar för företaget, antingen genom skriftlig kallelse till samtliga deltagare minst en vecka före sammanträdet eller genom kungörelse, som minst 14 dagar före sammanträdet införes i minst en av ortens tidningar.</p>		

Det åligger styrelsen att föra protokoll, som skall vara tillgängligt för deltagarna senast 14 dagar efter sammanträdet.	3:22	
Å sammanträdet äger envar deltagare – med härefter angivet undantag – rösträtt efter det andelstal (repartitionstal), som är bestämmande för hans skyldighet att taga del i kostnaderna för företagets utförande och underhåll. Rösträtt tillkommer ej deltagare, som häftar i skuld för förfallet bidrag till företaget.		
Beträffande rösträtten gäller i övrigt den begränsningen att icke någon deltagare får utöva rösträtt vid sammanträde för mera än en femtedel av deltagarnas sammanlagda, å sammanträdet företedda andelstal.	3:22	
För beslut vid sammanträde erfordras, om icke annat bestämts i särskilda stadgar, allenast enkel pluralitet i röstetal. Vid lika röstetal avgöres val genom lottning, medan i andra frågor den mening skall gälla som biträdes av de flesta röstande, eller, om jämväl antalet röstande är lika, av ordföranden vid sammanträdet.	3:22	
Deltagarna äger ej rätt att fatta beslut som innebär ändring av arbetsplanen eller av synemännens utlåtande eller av eljest i lag eller av myndigheter giva bestämmelser.		
Beslut, som fattas vid sammanträde med deltagarna, är styrelsen skyldig efterkomma, så framt det ej är stridande mot lag eller mot synemännens utlåtande. Beslut, som fattas av styrelsen eller deltagarna å allmänt sammanträde, kan överklagas genom stämning å styrelsen till allmän underrätt inom trettio dagar från beslutets dag. Av sådan klagan uppehålls dock ej verkställigheten av beslutet, så framt ej domstol annorledes förordnar.	3:23	
Vid företag, som omfattar flera av varandra oberoende samfälligheter och som handhas av gemensam styrelse, måste särskild bokföring ske för varje dylik samfällighet. Förrättningskostnader, omkostnader för styrelsen och andra för sådant företag gemensamma kostnader, föres på gemensamt konto och fördelas vid bokslutet på resp. samfälligheter.	7: 60-63 3:20	Uttaxering av medel
För anskaffande av erforderliga medel för ett företags utförande eller underhåll äger styrelsen, som ovan nämnts, verkställa uttaxering.		
Debiteringslängd, som för varje i företaget deltagande fastighet anger å fastigheten belöpande andel i uttaxerat belopp, skall framläggas till granskning vid i behörig ordning utlyst sammanträde med företagets deltagare. Den upprättade fördelningen skall vara verkställd i överensstämmelse med fastställd delningsgrund. Vid framläggande av debiteringslängd måste, om den verkställda debiteringen skall ha laga verkan, lagens föreskrifter noga iakttagas. I kallelse (kungörelse) till sådant sammanträde bör därför särskilt anges att debiteringslängd kommer att framläggas.		

Av debiteringslängd skall framgå huru och när uppbörd skall äga rum samt den räntesats, som kommer att tillämpas, då betalning icke erlägges inom föreskriven tid.

Av stor vikt är, att debiterade belopp indrives utan dröjsmål så att ej vid ombyte av ägare till någon i företaget ingående fastighet möjligheten att erhålla betalning minskar. Ny ägare är nämligen icke skyldig svara för bidrag, som förfallit till betalning mer än ett år innan han blev ägare. Har han inropat fastighet å exekutiv auktion, svarar han ej för bidrag, som förfallit till betalning för försäljningsdagen.

Enligt bestämmelserna i vattenlagen må i vederbörlig ordning uttaxerat belopp utsökas av deltagare, som trots påminnelse underlåter att betala. Ansökan om utsökning, som i detta fall sker utan domstols dom, inges till vederbörande kronofogdeämbete.

3:20

Anser någon deltagare att den framlagda debiteringslängden är oriktig, äger han klandra densamma genom att instämma styrelsen till domstol inom trettio dagar efter sammanträdet. Längden är dock, trots klandertalen, bindande, där ej domstolen annorledes förordnar. De utdebiterade beloppen kan, som ovan nämnts, utan särskild dom utsökas hos deltagarna.

3:20

Försummar styrelsen att verkställa uttaxering eller attindriva debiterade belopp, kan styrelsens ledamöter ådraga sig personlig betalningsansvarighet för företagets skulder.

3:21

Har statligt stöd beviljats till företagets utförande är deltagarna bundna av därmed förenade villkor.

Att iaktta vid statligt stöd

I beslut angående statligt stöd föreskrives som regel viss tid, inom vilken företaget skall vara fullbordat. Denna tid är i allmänhet något kortare än den av synemännen föreskrivna (jmf sid. 2 – VL 7:58). Fullbordas ej arbetet inom i beslutet angiven tid, åligger det styrelsen att hos lantbruksnämnden i god tid före nämnda tids utgång anhålla om anstånd med arbetets utförande.

Ändring i fastställd arbetsplan skall godkännas av lantbruksnämnden (se även sid. 2 – VL 7:59).

Arbetsstyrelsen åligger att noggrant förvara samtliga till företaget hörande handlingar, ritningar, räkenskaper o.dyl., samt att till efterträdare överlämna och redovisa innehavda handlingar m.m. rörande företaget.

Aktförvaring

Arkivakt – handlingar och ritningar i original – finnes beträffande företag, som tillkommit i samband med laga syneförrättning, i regel tillgängliga i statligt arkiv. Vederbörande lantbruksnämnd lämnar upplysning om var sådan akt förvaras. Vid förfrågan bör anges företagets namn och året för förrättningens handläggning.